

NIE MARNUJ, SEGREGUJ!

Dobrze posegregowany odpad jest surowcem!

Jesienne liście są szczególnym odpadem!

Wrzucane do kontenera na **Bio Zielone** stają się surowcem na kompost tworzony na Janówku.

Sezon na *wrocławskie* **EKOFLORESY**

W tym roku wrocławska złota jesień nabiera kolorów dzięki... tekstyliom!

Mieszkańcy naszego miasta od lat wybierają odzież i dodatki w przeróżnych odcieniach - nawet, gdy są już niepotrzebne i trafiają na cele upcyklingowe, wciąż potrafią cieszyć oko! Właśnie utwierdzają nas w tym młodzi artyści, którzy tej jesieni tworzą prace plastyczne z ich wykorzystaniem. To wszystko za sprawą **konkursu „Wrocławskie EKOFLORESY”** (czyt. str. 2), w którym do wygrania są wyjątkowe maszyny do szycia i zestawy farb do malowania na tkaninach. Nagrody **7 grudnia wręczy sam Św. Mikołaj** na pikniku „Wesołych Segregacji i Szczęśliwego Upcyklingu, czyli życzenia z PSZOK na cały rok!”.

Powodzenia! 1

Konkurs plastyczny dla uczniów klas IV-VIII wrocławskich szkół podstawowych!

„Wrocławskie EKOFLORESY” to konkurs plastyczny dla uczniów klas IV-VIII wrocławskich szkół podstawowych!

Uczestnicy z wykorzystaniem min. 80% materiałów tekstylnych (guzików, zamków, kawałków materiałów itp.) powinni przedstawić dowolne miejsce we Wrocławiu z wyraźnym ujęciem elementów kojarzących się z miastem.

Na zwycięzców czekają wyjątkowe nagrody - maszyny do szycia i zestawy farb do malowania na tkaninach.

WROCŁAWSKIE EKOFLORESY
Konkurs plastyczny dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych we Wrocławiu

Termin składania prac :
20.11.2025
w siedzibie MDK Fabryczna,
ul. Zemska 16A, Wrocław

Przedstaw dowolne miejsce we Wrocławiu z wykorzystaniem materiałów tekstylnych!

Technika: collage / wyklejanka / technika mieszana
min. 80% materiałów tekstylnych,
format: maksymalnie A3 (29,7 x 42 cm)

ekosystem Organizatorem konkursu jest Ekosystem So. z o.o. we współpracy z MDK Fabryczna

MDK FABRYCZNA Więcej informacji oraz regulamin na stronie www.ekosystem.wroc.pl lub www.mdk.wroc.pl

Prace plastyczne należy dostarczyć do MDK Fabryczna (ul. Zemska 16A) do 20 listopada!

REGULAMIN
I NIEZBĘDNE ZAŁĄCZNIKI

[KLIKNIJ TUTAJ](#)

<http://>

Jak wykonać pracę konkursową?

Collage, wyklejanka lub praca wykonana techniką mieszaną musi znaleźć się na kartonie pochodzącym z recyklingu o maksymalnej wielkości 29,7 x 42 cm (format A3) i do 20 listopada zostać dostarczona do partnera konkursu, czyli MDK Fabryczna.

Na autorów najlepszych prac czekają wyjątkowe nagrody wspierające rozwój kreatywnych pasji - maszyny do szycia i zestawy farb do tkanin!

Wszystkie szczegóły - w tym **niezbędne do uzupełnienia 3 załączniki i pełne wymagania konkursowe** - znajdują się w regulaminie.

Jesień z ekologicznym podejściem: warto grabić liście, ale nie wolno ich palić!

Jesień to wyjątkowa pora roku – przyroda przygotowuje się do zimowego odpoczynku, a parki i ogrody pokrywają się złotym dywanem liści. Ten malowniczy widok potrafi zachwycić, ale też przysporzyć nieco pracy. Mowa oczywiście o grabieniu liści.

Nie wszystkie liście powinny pozostawać tam, gdzie spadły. W naturalnych, dzikich zakątkach ogrodu mogą stanowić schronienie dla owadów czy jeży. Jednak na chodnikach, ulicach i miejskich trawnikach potrafią powodować wiele problemów. Zwiększają ryzyko poślizgnięć i upadków – po deszczu tworzą śliską, niebezpieczną warstwę, utrudniają oddychanie trawnikom – gruba warstwa mokrych liści odcina dostęp światła i powietrza, powodując gnienie trawy, sprzyjają rozwojowi patogenów i grzybów, które mogą szkodzić roślinom. Oprócz uprzątnięcia liści warto również zadbać o ich ekologiczne zagospodarowanie. Wielu osobom wydaje się, że palenie suchych liści to szybki i nieszkodliwy sposób na ich pozbycie się. Nic bardziej mylnego, w rzeczywistości to jedna z najbardziej szkodliwych praktyk. Podczas spalania do atmosfery trafiają toksyczne substancje: pyły zawieszane PM10 i PM2.5, tlenki azotu, tlenek węgla oraz rakotwórcze związki organiczne. Nawet niewielkie ognisko może znacząco pogorszyć lokalną jakość powietrza. Co więcej, palenie liści jest zabronione prawem.

Stare liście – zrób z nich kompost

Zamiast palić, warto wykorzystać liście do produkcji użytecznego kompostu. Fragmenty roślinne po odpowiednim przerobieniu tworzą naturalny, lekki i bogaty w próchnicę kompost. Ten ekologiczny nawóz poprawia strukturę gleby, zwiększa jej zdolność zatrzymywania wody i dostarcza roślinom cennych składników odżywczych. Jeśli nie masz własnego kompostownika pozostaw zebrane liście w workach na bioodpady zostaną one odebrane przez jednego z naszych wykonawców. Możesz też oddać liście do jednego z trzech wrocławskich PSZOKów, trafią one do profesjonalnej kompostowni, gdzie zostaną przetworzone w sposób bezpieczny i przyjazny środowisku na certyfikowany e-kompost.

Pozostaw część liści w spokojnym zakątku ogrodu – będą zimowym domem dla jeży

Jesień to również czas, gdy miejsca do zimowego snu poszukują jeże. Te pożyteczne zwierzęta pomagają utrzymać równowagę w przyrodzie, zjadając ślimaki, owady i larwy. Bardzo często wybierają sterty liści jako schronienie na zimę. Niestety, to właśnie te miejsca ludzie czasem... podpalają. Dla śpiącego jeża to pułapka bez wyjścia – zwierzę ginie w ogniu lub od dymu. Każdego roku w ten sposób tracimy setki, a może nawet tysiące tych sympatycznych stworzeń.

Pamiętajmy: Liście warto zbierać, ale nie wolno ich palić. Grabienie i odpowiednie zagospodarowanie liści to nie tylko kwestia porządku, lecz także troski o środowisko.

Ważna zmiana!

Za nami zmiana czasu z letniego na zimowy od listopada zmieniają się również godziny pracy wrocławskich Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych,

Od początku listopada do końca marca PSZOK-i będą czynne:

🕒 od poniedziałku do piątku
od 8:00 do 18:00

sobota **od 8:00 do 16:00** (PSZOK
Michalczyka i Sz wajcarska),
🕒 **od 8:00 do 15:00** (PSZOK
Janowska)

🕒 niedziela PSZOK-i są **nieczynne**

Dynia w roli głównej

Jesień to czas, kiedy dynie królują nie tylko w kuchni. Dynie to także elementy różnorodnych dekoracji. Wydrążone, podświetlone od środka tworzą niepowtarzalny klimat – szczególnie w długie, chłodne wieczory. Robienie lampionów i ozdób z dyni to świetna okazja do wspólnej zabawy z rodziną, a przy okazji doskonały sposób na rozwinięcie kreatywności.

Jak zrobić lampion z dyni?

Aby przygotować klasyczny lampion, wystarczy:

- 1 Wybrać odpowiednią dynię – najlepiej o gładkiej skórce i stabilnym dnie.
- 2 Ostrożnie odciąć górną część i wydrążyć wnętrze łyżką..
- 3 Narysować na powierzchni dyni wybrany wzór – tradycyjne uśmiechnięte lub groźne buźki, ale równie efektownie wyglądają liście, gwiazdy czy abstrakcyjne kształty.
- 4 Wyciąć otwory i umieścić w środku świeczkę lub lampkę LED.

Gotowy lampion można postawić w chłodnym miejscu: na parapecie, balkonie lub przed wejściem do domu – z pewnością doda uroku każdej jesiennej aranżacji.

Ekoporada - co zrobić z miąższem dyni?

Podczas wydrążania dyni powstaje sporo miąższu i pestek. Zamiast wyrzucać je do kosza, warto wykorzystać je w praktyczny sposób. Miąższ można przerobić na zupę krem, puree, ciasto lub placki. Pestki ususzyć, będą doskonałym dodatkiem do jesienno-zimowych dań. Miąższ dyni świetnie sprawdzi się jako naturalny pokarm dla niektórych zwierząt. Dynia jest zdrowa, lekkostrawna i bogata w witaminy. Po zakończeniu dyniowych eksperymentów dekoracyjnych niewykorzystane części dyni, takie jak łupiny, należy wyrzucić do brązowego pojemnika, przeznaczonego na bioodpady.

Święto Dyni w MDK Fabryczna

We Wrocławiu Święto Dyni cieszy się coraz większą popularnością. Jedno z nich odbyło się w MDK Fabryczna, gdzie mieszkańcy mogli podziwiać najpiękniejsze dyniowe lampiony, wziąć udział w warsztatach plastycznych i spróbować potraw z dyni. Wydarzenie przyciągnęło zarówno dzieci, jak i dorosłych – bo kto nie lubi twórczej zabawy i jesiennego klimatu?

Dla Ekosystemu "Święto Dyni" było jednym z ostatnich pikników, w których wzięliśmy udział w tym sezonie. Poza zabawami i grami edukacyjnymi dla dzieci, był z nami również SZOT (Samochód Zbierający Odzież i Tekstylię) oraz Wieszak Ostatniej Szansy, za pośrednictwem którego mieszkańcy mogli wymieniać się ubraniami.

Dorota Szelańska i Agnieszka Witkowska odwiedziły wrocławski PSZOK przy ul. Szwajcarskiej

Na początku września Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Szwajcarskiej 15 we Wrocławiu odwiedziły Dorota Szelańska oraz Agnieszka Witkowska, znana jako Architekt Porządku. Panie przyjechały do stolicy Dolnego Śląska wraz z ekipą telewizyjną, by nagrać jeden z odcinków popularnego programu „Pogromcy Haosu”, emitowanego w każdą niedzielę na antenie TVN. Podczas wizyty prowadzące przywiozły ze sobą odpady remontowe – stare drzwi, zużyty telewizor, wiaderka po farbach oraz kartony. W ten sposób pokazały widzom, gdzie należy oddawać tego typu odpady i jak łatwo można zrobić to zgodnie z zasadami ochrony środowiska. Dorota Szelańska i Agnieszka Witkowska podkreśliły, że wciąż wiele osób nie zdaje sobie sprawy, iż pozbycie się niepotrzebnych rzeczy – takich jak stare meble, sprzęt AGD, resztki farb w opakowaniach czy gruz – jest proste i bezpieczne. Wystarczy odwiedzić gminny PSZOK. Wizyta była również doskonałą okazją do rozmowy o codziennych nawykach związanych z utrzymaniem porządku, minimalizmem oraz odpowiedzialną konsumpcją. Ekipa programu nagrała na terenie PSZOK-u m.in. rozmowy z pracownikami Ekosystemu. Po terenie punktu telewizyjnych gości oprowadzał pan Łukasz, pomagając w umieszczaniu poszczególnych odpadów w odpowiednich kontenerach. Prowadzące program nie kryły zachwytu nad organizacją wrocławskiego PSZOK-u oraz zaangażowaniem jego pracowników. Premiera odcinka „Pogromcy Chaosu” odbyła się 2 listopada 2025 roku na antenie TVN.

SZOT i wrześniowy rekord zbiórki tekstyliów

Inicjatywa SZOT – czyli Samochód Zbierający Odzież i Tekstylią, zainicjowana przez Ekosystem, cieszy się rosnącą popularnością i przynosi imponujące efekty. Tylko we wrześniu mieszkańcy przekazali do SZOT 15 925 kilogramów ubrań i tekstyliów, ustanawiając nowy rekord akcji! To aż o 80% więcej niż średnia z wcześniejszych miesięcy.

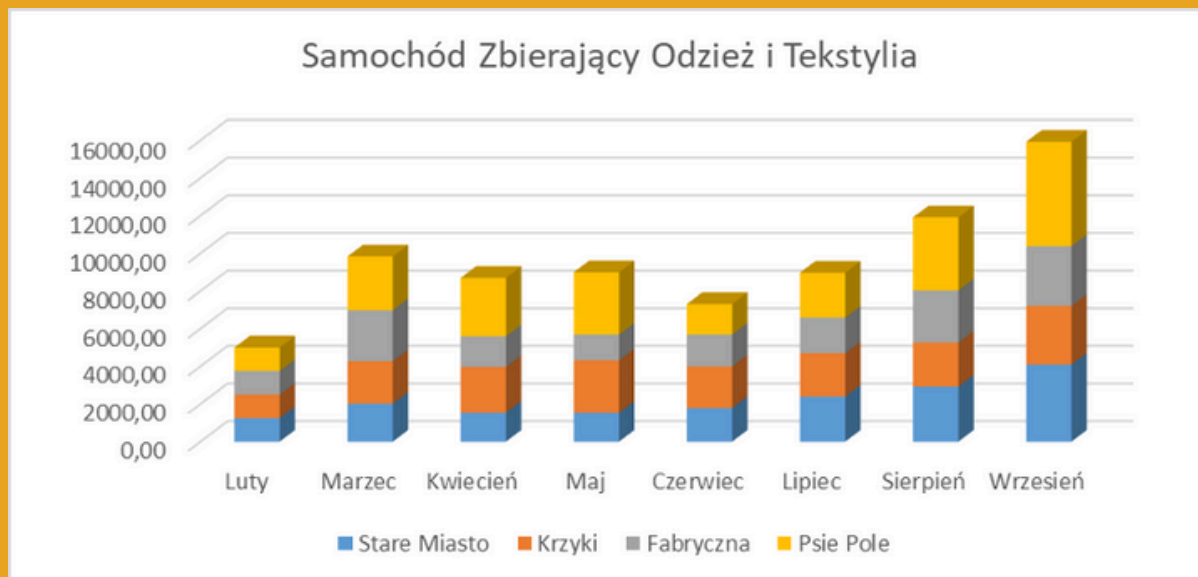

Celem inicjatywy SZOT jest ułatwienie wrocławianom pozbywania się niepotrzebnych ubrań i innych tekstyliów w sposób odpowiedzialny. Mobilny samochód zbierający tekstylią regularnie odwiedza różne rejony Wrocławia, odbierając używaną odzież i inne materiały bezpośrednio od mieszkańców. Usługa jest całkowicie bezpłatna, a przekazywane rzeczy wystarczy umieścić w szczelnie zamkniętym worku o pojemności do 120 litrów. Osoby, które nie mają własnego opakowania, mogą poprosić kierowcę SZOT-a o worek na miejscu.

SZOT przyjmuje między innymi:

- ✓ używaną odzież,
- ✓ obuwie,
- ✓ pościel, ręczniki, zasłony i firany,
- ✓ koce, obrusy i bieliznę,
- ✓ plecaki, torebki, paski, portfele i galanterię skórzaną,
- ✓ pluszowe zabawki.

Akcja SZOT rozpoczęła się w lutym tego roku, jako program pilotażowy po wprowadzeniu obowiązku selektywnej zbiórki tekstyliów jako odrębnej frakcji odpadów komunalnych. W projekt zaangażowani są naukowcy z Politechniki Wrocławskiej, którzy badają morfologię oddawanych przez wrocławian tekstyliów i opracowują wnioski. Z radością zauważamy, że wrocławski SZOT z każdym kolejnym miesiącem zyskuje na popularności. W sierpniu zebrano 11 913 kg, prawdziwy **rekord padł jednak we wrześniu** aż 15 925 kg tekstyliów! Najwięcej rzeczy do SZOT-a trafiło z rejonu Psiego Pola (dawny sektor IV) – aż 35% wszystkich wrześniowych zbiórek pochodziło właśnie z tego obszaru. Od początku trwania inicjatywy zebrano już ponad 77 ton odzieży i tekstyliów.

Ilość tekstyliów oddanych do SZOT od początku akcji z podziałem na sektory (wg A. Konradi)

Harmonogram SZOT

A gdzie znaleźć harmonogram SZOT-a? Aktualne informacje o trasach i godzinach kursowania SZOT-a można znaleźć na stronie internetowej: ekosystem.wroc.pl/szot/. Dodatkowo, można zadzwonić na infolinię Ekosystemu, by sprawdzić, kiedy SZOT pojawi się w danej okolicy. Od października 2025 roku harmonogram akcji jest również publikowany w gazecie „wroclaw.pl” – zarówno w wersji internetowej, jak i papierowej, dostępnej bezpłatnie w wielu punktach miasta, w tym w komunikacji miejskiej.

Inicjatywa SZOT to przykład nowoczesnego podejścia do gospodarki odpadami tekstylnymi. Dzięki takim projektom coraz więcej wrocławian przekonuje się, że selektywna zbiórka tekstyliów może być naprawdę bezproblemowa.

Segregacja odpadów na cmentarzach – jak prawidłowo postępować z odpadami?

Cmentarze, szczególnie w okresie Święta Zmarłych, generują duże ilości odpadów. Należy pamiętać, że odpady powstające na cmentarzach zaliczane są do odpadów komunalnych, dlatego – zgodnie z obowiązującymi zasadami – podlegają one selektywnej zbiórce z podziałem na sześć frakcji.

Odpowiedzialność za prawidłowe utrzymanie porządku oraz selektywną zbiórkę odpadów na terenie cmentarzy spoczywa na zarządcach tych obiektów oraz na odwiedzających.

RODZAJ ODPADU	GDZIE WYRZUCIĆ?
Wkłady i znicze z resztkami wosku	Pojemnik czarny – zmieszane
Znicze elektryczne	PSZOK LUB SZOP
Kwiaty cięte	Pojemnik brązowy – bioodpady
Suche liście	Pojemnik brązowy – bioodpady
Gałęzie	Pojemnik brązowy – bioodpady
Ziemia z kwiatów	Pojemnik czarny – zmieszane
Doniczka plastikowa	Pojemnik żółty – tworzywa sztuczne
Doniczka ceramiczna	Pojemnik czarny – zmieszane
Kwiaty sztuczne (wielomateriałowe)	Pojemnik czarny – zmieszane
Papier czysty	Pojemnik niebieski – papier
Papier brudny lub mokry	Pojemnik czarny – zmieszane
Artykuły higieniczne (np. chusteczki)	Pojemnik czarny – zmieszane
Szkło opakowaniowe (np. stoiki)	Pojemnik zielony – szkło
Szkło ze znicza	Pojemnik czarny – zmieszane
Metalowe wieczka od zniczy	Pojemnik żółty – metale
Plastikowe wieczka od zniczy	Pojemnik żółty – tworzywa sztuczne

RODZAJ ODPADU	GDZIE WYRZUCIĆ?
Wkłady i znicze z resztkami wosku	Pojemnik czarny – zmieszane
Znicze elektroniczne	PSZOK LUB SZOP
Kwiaty cięte	Pojemnik brązowy – bioodpady
Suche liście	Pojemnik brązowy – bioodpady
Gałęzie	Pojemnik brązowy – bioodpady
Ziemia z kwiatów	Pojemnik czarny – zmieszane
Doniczka plastikowa	Pojemnik żółty – tworzywa sztuczne
Doniczka ceramiczna	Pojemnik czarny – zmieszane
Kwiaty sztuczne (wielomateriałowe)	Pojemnik czarny – zmieszane
Papier czysty	Pojemnik niebieski – papier
Papier brudny lub mokry	Pojemnik czarny – zmieszane
Artykuły higieniczne (np. chusteczki)	Pojemnik czarny – zmieszane
Szkło opakowaniowe (np. stoiki)	Pojemnik zielony – szkło
Szkło ze znicza	Pojemnik czarny – zmieszane
Metalowe wieczka od zniczy	Pojemnik żółty – metale
Plastikowe wieczka od zniczy	Pojemnik żółty – tworzywa sztuczne

Ekosystem wśród Małych Ekologów

Wrocław to miasto, które od lat przykładą wagę do edukacji ekologicznej najmłodszych mieszkańców. Jednym z najnowszych przykładów takich działań jest Wrocławska Akademia Małego Ekologa – projekt edukacyjny skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych, realizowany przez Urząd Miejski Wrocławia we współpracy z wrocławskimi instytucjami i partnerami zajmującymi się ekologią i ochroną środowiska: Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Przyrodniczy, Ogród Botaniczny, Hydropolis, ZOO Wrocław czy Lasy Państwowe. W gronie partnerów znalazł się również Ekosystem, który przygotował dla uczestników projektu warsztaty ekologiczne poświęcone gospodarowaniu odpadami. Zajęcia przygotowane przez pracowników Działu Promocji i Edukacji odbywają się w Punktach Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Michalczyka 9 oraz Szwajcarskiej 15. To właśnie tam najmłodszy wrocławianie mają okazję zobaczyć, jak w praktyce wygląda proces selektywnego zbierania odpadów i jak ważną rolę odgrywa właściwa segregacja w ochronie środowiska. Spotkania z dziećmi są dostosowane do ich wieku oraz możliwości i trwają od 60 do 90 minut.

Zwiedzanie PSZOK-u – uczestnicy poznają zasady funkcjonowania punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, dowiadują się, jakie odpady można tu przywieźć, a które należy segregować w domu. Dzieci obserwują pracę specjalistycznych pojazdów i szacują ilość odpadów w kontenerach.

Nauka segregowania – zajęcia łączą teorię z praktyką. Uczniowie uczą się poprawnej segregacji, odkrywają, jak odpady mogą otrzymać „drugie życie” – z plastikowych butelek może powstać polar, a stara opona może trafić na boisko sportowe. Dzieci rozwiązują też ekologiczne zagadki

Ekologiczne praktyki – młodzi ekolodzy poznają historię przedmiotów codziennego użytku, które mimo dobrego stanu, zostały wyrzucone i trafiły do PSZOK jako odpady, dzięki temu dzieci uczą się, dlaczego warto dawać rzeczom drugie życie. Zajęcia zachęcają do refleksji nad odpowiedzialną konsumpcją i przeciwdziałaniem marnotrawstwu.

Udział Ekosystemu w projekcie to nie tylko sposób na przekazanie wiedzy o gospodarce odpadami, ale przede wszystkim inspiracja dla najmłodszych do dbania o środowisko na co dzień. Dzięki zajęciom prowadzonym w PSZOK dzieci mogą lepiej zrozumieć proces i cel selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Projekt Wrocławska Akademia Małego Ekologa to doskonały przykład współpracy wrocławskich instytucji na rzecz edukacji ekologicznej – pokazuje, że nauka o przyrodzie może być fascynująca, praktyczna i pełna pozytywnej energii. Warsztaty odbywają się od maja do listopada 2025 roku, a finał projektu zaplanowano na 14 listopada 2025 r. w kinie Nowe Horyzonty.